

Diskursiv avpolitisering av demokratiet: Å forstå autoritær konsolidering i Russland gjennom Jacques Rancières tenkning

Vinnerartikkel Ordingprisen 2020

Anni Roth Hjer­mann*

Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI), Norge**

Sammendrag

Denne artikkelen undersøker diskursens rolle i konsolidering av autoritære regimer. Gjennom å etablere en dialog mellom Jacques Rancières arbeider om politikk og avpolitisering og poststrukturalistisk diskursanalyse argumenterer artikkelen for at diskursiv avpolitisering bidrar til at autokratier befester seg, og viser at autoritær konsolidering ofte finner sted i skjæringsfeltet mellom nasjonal og internasjonal politikk. Artikkelen retter et særskilt søkelys på Rancières begrep om *kløfter* som politik­kens scene, og teoretiserer hvordan slike kløfter nøytraliseres i avpolitisering. Artikkelen fremsetter så en metode for å analysere diskursiv avpolitisering empirisk ved å konseptualisere Rancières logikker som idealtypiske avpolitiseringsdiskurser, og illustrerer denne analytiske strategien ved å anvende den på russisk offisiell diskurs i senere år (2015–2020). Slik forklarer artikkelen hvordan diskursive konstruksjoner har befestet Russland som autokrati: Den viser at autoritær konsolidering i Russland under Putin muliggjøres av rotfestede avpolitiserende diskurser som (re)produseres og forsterkes i et sammenvevet innenriks- og utenrikspolitisk

---

** Da artikkelen ble skrevet var forfatteren tilknyttet NUPI. Nåværende tilknytning er University of Cambridge.

---

*Kontaktinformasjon: Anni Roth Hjer­mann, e-post: arh209@cam.ac.uk

©2022 Anni Roth Hjer­mann. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially, provided the original work is properly cited and states its license.

Citation: Hjer­mann, A. R. (2022). *Diskursiv avpolitisering av demokratiet: Å forstå autoritær konsolidering i Russland gjennom Jacques Rancières tenkning*. *Internasjonal Politikk*, 80(1), 28–52. <http://dx.doi.org/10.23865/intpol.v80.3420>

felt. Artikkelen fremmer begrepet diskursiv avpolitisering som et nytt perspektiv på fagdebatter om den liberale verdensordens utfordringer og såkalte hybridregimer.

Nøkkelord: Rancière · Putin · avpolitisering · illiberalisme · poststrukturalisme

Introduksjon

Denne artikkelen forklarer hvordan udemokratiske måter å snakke på befester autoritært styre. Slik avdekker den en sammenheng mellom tilsynelatende separate tendenser, som at Russlands president Vladimir Putin regelmessig lovpriser tradisjonelle familieverdier som bolverk mot ytre trusler, hans tirader mot Vestens kyniske bruk av demokrati som skalkeskjul for egeninteresse, reprimandene mot egen regjering og forvaltning, og hans uttrykk for intim kjennskap og dyp bekymring i møte med vanlige russeres problemer. Artikkelen identifiserer disse emblematiske eksemplene fra russisk offisiell diskurs som diskursiv avpolitisering, og argumenterer for at dette bidrar til autoritær konsolidering i et tonivåspill mellom nasjonal og internasjonal politikk. Dette nye perspektivet på autoritær konsolidering¹ baner vei for å forstå mislykkede demokratier verden over og konsekvensene for global orden og stabilitet på en ny måte.

Forskere og politikere synes å enes om at det pågående skiftet i internasjonal orden medfører alvorlige utfordringer for liberalisme og demokrati (cf. Adler-Nissen & Zarakol, 2021). Imidlertid er det fremdeles mye vi ikke forstår om mekanismene for demokratisk forvitring– særlig innen IR (internasjonale relasjoner), som har delegert bort dette spørsmålet til komparativ politikk. Denne forsømmelsen er beklagelig fordi den kaster skygge over forståelsen av demokratiets rolle i internasjonal politikk og den antatte krisen i den liberale verdensorden. Hvis det stemmer at Russlands selvhevdende utenrikspolitikk kommer fra det Putin-regimets autoritære karakter (f.eks. McFaul, 2020) og at global systemendring av typen vi ser nå kan aktivere sikkerhetspolitisk revisjonisme (Tsygankov, 2020), betyr det at dagens maktrivalisering internasjonalt både henter sin impuls fra innenrikspolitikken og samtidig styrker autoritære tendenser på hjemmebane. For å adressere dette kunnskapshullet undersøker artikkelen hvordan demokratier dør² i skjæringsfeltet mellom nasjonal og internasjonal politikk.

Under liberalismens seiersjubel de første årene etter den kalde krigen og angivelig historiens slutt (Fukuyama, 1992) var demokratiseringsforskningen dominert av det transitologiske paradigmet. Denne skolen antok feilaktig at politiske regimer i overgangsfaser nødvendigvis går i demokratisk retning (Carothers, 2002). Senere vraket litteraturen om hybridregimer denne antagelsen (cf. Levitsky & Way, 2010), men uten å kurere feltet for andre blinde flekker og skjevheter. Kritikere hevder at

---

¹ Jeg bruker «autoritær konsolidering» om prosesser som innskrenker det politiske rommet for folket, og benytter begrepet i vid forstand, og likestiller begrepene «autoritær konsolidering», «demokratisk forvitring» og «demokratisk nedgang». I litteraturen om komparativ politikk er det en pågående debatt om hvordan «autoritær konsolidering» skal defineres (se f.eks. Ambrosio, 2014).

² Frasen er hentet fra Levitsky og Ziblatt (2019).

demokratiseringslitteraturen, og IR-slektingen demokratisk fredsteori, fortsetter å være eurosentrisk, partikularistisk og orientalistisk, at den ikke skiller mellom demokrati og liberalisme, og at den reduserer demokratiet til en målbar liste over institusjonelle prosedyrer (Abrahamsen, 2000; Hobson, 2008; Lawson, 2008; Morozov, 2013b; Mälksoo, 2019; Schaffer, 2000, 2015; Stivachtis, 2015). For å redde demokratiets analytiske og normative kraft trenger demokratiseringsforskningen derfor et alternativ til sjekklister-tilnærminger med vestlig slagside.

Nyere bidrag (Casula, 2013; Makarychev, 2008; Morozov, 2015) som trekker på den politiske filosofen Jacques Rancière (1995, 1999, 2005) har foreslått å analysere autoritær konsolidering som *avpolitisering* – fornektelsen og forvitringen av politikk som sådan. Denne artikkelen videreutvikler disse bidragene på tre måter: For det første løfter den opp Rancières begrep om *kløfter* som politikkenes scene og presenterer min lesning av begrepet. Dette grepet innebærer også at rammeverket baseres på avpolitiserings positive motpol – ekte politikk. Videre tilrettelegger den for transparent og konsekvent empirisk anvendelse gjennom å systematisere og klargjøre Rancières begreper. For det tredje leser artikkelen Rancières teori eksplisitt som en utlegning av forholdet mellom diskurs og demokrati.

Artikkelens første bidrag er derfor at den fremmer *diskursiv avpolitisering*³ som et nytt og empirisk anvendelig rammeverk. Mer spesifikt presenteres en syntese av Rancières avpolitiserings teori og poststrukturalistisk diskursanalyse (Laclau & Mouffe, 1985/2014). Rammeverket er basert på den avgjørende konstruktivistiske ideen om at politisk virkelighet er sosialt konstruert og diskursivt mediert (Dunn & Neumann, 2016; Hansen, 2006; Laclau & Mouffe, 1985/2014; Milliken, 1999). I tillegg bygger det på et premiss om at staters interne og eksterne sfærer er gjensidig konstituerende (Snetkov, 2012, 2014). Rammeverket tillater derfor en integrert analyse av hvordan autoritær konsolidering hjemme henger sammen med staters ytre relasjoner. Bidraget her er ikke en diskusjon av demokratibegrepet som sådan, men et nytt analytisk rammeverk basert på Rancières forståelse av demokrati koblet med poststrukturalistisk diskursanalyse.

Artikkelens andre bidrag er å forklare hvordan diskursive konstruksjoner har befestet Russland som autokrati. Analysen av den russiske konteksten utgjør en empirisk illustrasjon av diskursiv avpolitisering. Det russiske tilfellet er velegnet for utprøving av teorier om autoritær konsolidering: En rekke forskere har erklært at Russland er et hybridregime (Hale, 2015; Krastev, 2006; Levitsky & Way, 2010; Zakaria, 1997) som har blitt nesten helt autoritært (Lührmann et al., 2020). Russlands autoritære konsolidering på hjemmebane henger tett sammen med landets utenrikspolitikk (Morozov, 2015; Snetkov, 2014, 2012; Wilhelmsen, 2016). Perioden studert her (2015–2020) var preget av forsterket autoritært styre internt i Russland,

---

³ Flinders og Wood (2018) har foreslått en konseptualisering av «diskursiv avpolitisering», men min tilnærming er ulik på to måter: den forstår avpolitisering som mye mer grunnleggende enn «tilbudssiden av løsgjøring fra det politiske» (Flinders & Wood, 2018, s. 614), og mitt rammeverk inkorporer de innenriks- og utenrikspolitiske sfærene som gjensidig konstituerende.

tiltagende selvhevdelse eksternt, og et frysepunkt i forholdet til Vesten, Russlands «Andre» i uminnelige tider. Da Putin kom tilbake som president i 2012 markerte dette et autoritært, konservativt og skarpt anti-vestlig skifte på hjemmebane, som for alvor spredte seg til den internasjonale arena med militæroperasjonene i Ukraina og Syria fra henholdsvis 2014 og 2015 (Laruelle, 2016; Morozov, 2015; Neumann, 2016; Sharafutdinova, 2014; Wilhelmsen, 2019; Østbø, 2017). Foreliggende artikkel viser hvordan hjemlig undertrykkelse og internasjonal selvhevdelse har forsterket hverandre gjennom diskursiv avpolitisingen i denne perioden.

Artikkelen har to hoveddeler. Den første bygger ut Rancières teori til et rammeverk om diskursiv avpolitisering. Her drøfter jeg Rancières begrep om ekte politikk og hans avpolitiseringslogikker, før jeg omformer disse til et rammeverk over idealtypiske avpolitiseringsdiskurser som oppsummeres i en tabell. Del to er den empiriske analysen, som illustrerer hvordan diskursiv avpolitisering skjer i Russland. Konklusjonen drøfter implikasjoner for IR-teoretisering av den liberale orden og for teorier om hybride og autoritære regimer.

Rancières teori: Politikken og fornektelsene av den

Jacques Rancières forståelse av demokrati som «del(takels)en til de uten andel» («the part of those who have no part») (1999, s. 30, min overs.) utgjør kjernen av hans demokratiteori. For Rancièr finner ekte politikk⁴ sted når en del av samfunnet – *demos* (folket) – forlanger å spille en rolle. Dette er demokrati nettopp fordi *demos* ikke har mer grunn til å styre enn de har til å bli styrt – og derfor er ikke «folkets makt [...] befolkningens eller flertallets makt, men makten til hvem som helst» (Rancièr, 2005, s. 49, min overs.). Videre definerer Rancièr politikk gjennom politikkens rake motsetning, nemlig *politiet* (*la police*) i foucauldiansk betydning – ordensapparatet i bred forstand, ikke bare en organisasjon med politibetjenter (Rancièr, 1999, s. 28). Politi-logikk står i motsetning til likhetens logikk: Politiet er fordelingen av plasser og roller og systemene som legitimerer denne fordelingen (Rancièr, 1999, s. 28). Motsatt innebærer politikk «handlinger som omkalfatrer rommet der parter, roller, samt manglende roller [orig.: «parties, parts or lack of parts»] er definert, [...] hva enn som flytter kroppene fra sine tilviste plasser» (Rancièr, 1999, s. 30, min overs.). Demokrati er å forstyrre politiordenen, og er dermed politikkens institusjon (Rancièr, 1999, s. 101).

Se opp for kløften: Politikken scene

I min lesning ligger begrepet om *kløfter* (*gaps*) i kjernen av Rancières teori, sammen med tilhørende begreper om folket og om lover, og har stor betydning for hans teoretisering av både politikk og avpolitisering. For Rancièr (1995, 1999, 2005) utgjør

---

⁴ For Rancièr er politikk og demokrati så intimt forbundet at det ikke er nødvendig, gitt denne artikkelens formal, å skille dem teoretisk. Bowman (2008, s. 344, min overs.) skriver at Rancièr mener at «all politikk i sitt vesen er et utbrudd av demokrati, forstyrrelsen forårsaket av at en gruppe krever en ‘omtelling’».

kløfter – eller splittelser, intervaller, dualiteter – scenen der ekte politikk utspiller seg. Kløfter representerer spenningen mellom det universelle og det partikulære, mellom deler og totaliteter – mellom universell likhet for alle og politiordenen der alle har en tilvist plass. Sagt på en annen måte består politikk i å bestride det universelle (Rancière, 1995, s. 102). Kløften mellom «likheten og dens fravær» utgjør «den opprinnelige splittelsen i politikken natur» (Rancière, 1999, s. 89, 70, min overs.) fordi likheten mellom borgere alltid sameksisterer med og bestrider ulikheten mellom mennesker.

Kløfter rommer politikken potens: Kløfter gjør demokrati mulig fordi grunnlaget for politisk handling er å bestride kløften mellom idealet; det likeverdige folket, og virkeligheten; mennesker fanget i hierarkier. Når folket bekrefter denne kløften blir det synlig at den sosiale orden er betinget og tilfeldig, og for et øyeblikk eksisterer folket som politisk subjekt, og undergraver status quo og dets politilogikk (Rancière, 1999, s. 35–36). Man maksimerer demokratisk makt ved å peke på kløften og hevde *urett*, ved å vise frem forskjellen mellom folket og folket selv, forskjellen mellom «det lidende-arbeidende folket og det suverene folket» (Rancière, 1999, s. 87). Motsatt er avpolitiseringsens essens å tolke denne kløften på måter som nøytraliserer den, og dermed fjerne kløften som scene for politikk.

Viktigheten av kløfter gjør at nedskrevne egalitære lover er sentrale hos Rancière. Slike lover er ikke «ren form», men materialiseringen av likhet – uansett hvor skjøre disse inskripsjonene er, uansett hvor fjernt fra erfaringen, innebærer de at et element av folkets makt eksisterer (Rancière, 1999, s. 88). Å bedrive politikk er derfor å hevde urett ved å peke på den universelle likheten som er nedskrevet, men ikke satt ut i livet, å demonstrere kløften mellom disse. Et eksempel er å spørre om «franske kvinner er inkludert i de 'franskmenn' som har allmenn stemmerett» (Rancière, 1999, s. 89, min overs.). Et annet eksempel er en ung russer som deltar i en fredelig demonstrasjon i Moskva sommeren 2019: Han holder opp en utgave av den russiske grunnloven i det han bøyer hodet på vei inn i bilen til opprørspolitiet (fotografi av Feldman, 2019). Hos Rancière har altså grunnlover stor betydning for politisk frihet fordi kløften mellom nedskrevet likhet og opplevd ulikhet gjør politisk handling mulig.

Politikkens fornektelser

For Rancière (1999, 2005) stammer avpolitisering fra elitenes avsky mot det demokratiske paradokset, nemlig at demokrati er styret av dem uten styringstittel. Følgelig har politisk filosofi utviklet løsninger på det demokratiske paradokset i form av tre ulike logikker som resonnementene til Platon, Aristoteles og Marx er kroneksempler på. Det vesentlige ved disse avpolitiseringslogikkene er at de på ulike vis setter likhetstegn mellom politikken og dens motsetning, politiet. Avpolitiseringslogikkene gjør politikk og politi identiske gjennom en omtolkning av politikken hovedelementer – kløfter, folk og lover – på måter som strippe disse for sitt politiske potensial (Rancière, 1999).

Platon, som utviser er «resolutt demokratihat», sidestiller politikk og politi gjennom det Rancière kaller *arkepolitikk*, en dikotomisering av republikk og demokrati (Rancière, 1999, s. 10, 68). Her oppstilles demokrati som en motpol til sann politikk,

der sistnevnte er politikk som legemliggjør sitt eget prinsipp og hvor ingenting er til overs: et funksjonelt hele, «en kropp som levendegjør helhetens sjel» (Rancière, 1999, s. 69, min overs.). Folket er redusert til medlemmer av fellesskapet hvis behov og roller er organisk distribuert (Rancière, 1999, s. 66). I arkepolitikk er loven det perfekte uttrykket for folkets levemåte og oppnår derfor «physis som nomos», natur som lov (Rancière, 1999, s. 67–68). Når loven ses som uttrykk for helhetens ene sjel er det ikke rom for en kløft mellom menneske og borger – en slik kløft blir et symptom på falsk politikk (Rancière, 1999, s. 63). I møte med en slik splittelse vil arkepolitikk påkalle dikotomien sann/falsk (republikk/dikotomi) (Rancière, 2005, s. 58).

Der arkepolitikk avviser demokratiet, vil *parapolitikk* etterligne det (Rancière, 1999, s. xiii). Parapolitikk startet med Aristoteles, og gjør politikk og politi identiske gjennom å appropriere politikkenes særegenhet, nemlig uenighet (Rancière, 1999, s. 70). Parapolitikk erklærer at alle skal dele på å styre, men i stedet omgjøres politiske aktører til de roller og former som karakteriserer politiordenen (Rancière, 1999, s. 72). Parapolitikk imiterer folkets indre splittelse ved å henvise ulike grupper til deres respektive plasser i samfunnet (Rancière, 1999, s. 75), og slik institusjonalisere kløfter i et romliggjort system. Resultatet er et oligarki som nærer den demokratiske sulten etter skifter (Rancière, 2005, s. 75), der folket brytes ned til fraksjoner eller partier som kan forhandles mellom (Rancière, 1999, s. 72). En annen eksponent for parapolitikk er Thomas Hobbes, hvis samfunnskontrakt splitter folket til en samling individer, slik at det eneste som gjenstår er individer og statens makt, og «del(takels)en til de uten andel» utraderes (Rancière, 1999, s. 77, min overs.).

Nøkkelnyvinningen i *metapolitikk*, etablert av Karl Marx, er ideologi, et begrep som bærer i seg oppløsning av skillet mellom sant og falskt, slik at politikkenes eneste sannhet blir politikkenes løgn (Rancière, 1999, s. 82). Den typiske metapolitiske dikotomien er derfor mellom form og innhold, mellom politikken som overflate og det sosiale som det reelle. Den metapolitiske omtolkningen av kløften mellom menneske og borger er motsetningen mellom et falskt ideal om det suverene folket og det virkelige, lidende-arbeidende folket (Rancière, 1999, s. 87). På denne måten nøytraliserer metapolitikk kløfter ved å tolke dem som tegn på politikkenes iboende falskhet, at politikken skjuler det ekte under seg.

I Slavoj Žižeks (2006) lesning av Rancière legger han til *ultrapolitikk* som en fjerde logikk. Innbegrepet av ultrapolitikk er Carl Schmitts tenkning, og innebærer at politikk utslettes ved at politikk «bringes til det ekstreme gjennom en direkte militarisering av politikk» (Žižek, 2006, s. 187, min overs.). Ultrapolitikk eliminerer den ekte politikken ved å gjøre intern uenighet tabu i møte med en eksistensielt truende annen, og «fetisjerer enhet som betingelsen for eksistens og handling» gjennom en diskurs som avviser dissens som «suicidal naivitet eller forræderi» (Thorup, 2013, s. 75, min overs.)⁵.

---

⁵ Begrepet ultrapolitikk har mye felles med teorier om ontologisk sikkerhet (Kinnvall, 2004, 2006; Mitzen, 2006a, 2006b; Steele, 2008, 2019; Zarakol, 2011) og poststrukturalistiske utgaver av sikkerhetiseringsteori (Wilhelmsen, 2017).

Etter Viacheslav Morozovs (2015, s. 152–153) syn er ultrapolitikk radikaliseret arkepolitikk.⁶ Ultrapolitikk mobiliserer dermed dynamikken mellom det indre og det ytre ved å gjøre innsidens enhet avgjørende for utsidens styrke. Når ytre trusler får absolutt forrang, utslettes politikk som mulighet *innenfor* staten. Ultrapolitikk har derfor samme effekt som arkepolitikk: Den avpolitiserer gjennom å fornekte intern uenighet.

Folket i arkepolitikk og ultrapolitikk er dermed et holistisk og forent fellesskap – men er politiske fellesskap overhodet mulige uten en slik representasjon? Hvis svaret er nei, er arkepolitikk og ultrapolitikk allestedsnærværende, og begrepene er tappet for analytisk nytte. Kollektive politiske identiteter unektelig både viktige og nødvendige for samfunn og politikk. Hos Chantal Mouffe (2005), som er teoretisk nært beslektet med Rancière, er *det politiske* i seg selv definert via oss/dem-s skillet. Imidlertid vil jeg argumentere for at det ikke er noen motsetning mellom avpolitiseringssteori og den poststrukturalistiske antagelsen om at et *vi* behøver et *dem*.

Det er heller slik at et demokratisk utbrudd à la Rancière lar nye grupper tre frem som politiske subjekter – ulike ‘vi’ – som kun har likhet som fellesnevner. Dette er motsetningen til arkepolitikkens stabilisering av én enhet uten å tillate kløfter, sprekker eller overlapp. Dessuten forfekter Mouffe (2005, s. 19), som del av sitt kjerneargument *mot* ultrapolitikkens far Carl Schmitt, et *vi/dem*-skille som kontinuerlig rekonstrueres fra ulike ‘dem’ – et pluralistisk, demokratisk motstander-skille fremfor Schmitts fiendeskille. Selv om konstruksjonen av fellesskap krever et *dem*, er derfor ikke *vi/dem*-skillet iboende avpolitiserende.

Mot et nytt rammeverk: Diskursiv avpolitisering

Seksjonen ovenfor drøftet avpolitiseringslogikker som fortolkninger av *kløfter, folket og lover* som setter likhetstegn mellom politikk og politi (ordensapparat), med et avpolitiseret rom som resultat (Rancière, 1999). Denne artikkelen presenterer et rammeverk for diskursiv avpolitisering som kombinerer Rancières teori med poststrukturalistisk diskursanalyse ved å støpe om avpolitiseringslogikkene til idealtypiske (Weber, 1949) avpolitiseringsdiskurser, systematisert i tabellen nedenfor. Med poststrukturalistisk diskursanalyse (Laclau & Mouffe, 1985/2014) som utgangspunkt, bygger det foreslåtte rammeverket på premisset om at diskurser påvirker politiske utfall gjennom å definere grensene for det mulige (Dunn & Neumann, 2016, s. 45), og at diskurser tillegger og frarøver agens (Milliken, 1999). Rammeverket trekker på en stor litteratur om hvordan diskurser kan studeres empirisk (cf. Dunn & Neumann, 2016; Hansen, 2006) og muliggjør empirisk analyse av «den styrende logikken i et sett diskurser og praksiser som gjør demokratiet om til sin motsetning» (Rancière, 2009, s. 116, min overs.).

---

⁶ Ifølge Morozov (2015, s. 152–153, min overs.), observerer Žižek helt korrekt at «Schmitts opprinnelige definisjon av det politiske [...] graviterer mot ultrapolitisk fornektelse av politikk gjennom en essensialisering av den sette grensen mellom innside og utside, og derigjennom presenterer nasjonen som den eneste tenkbare boligen for politisk subjektivitet [...] Dette kan endatil antyde at ultrapolitikk kun er en radikaliseret arkepolitikk, der potensialet av førstnevnte alltid er til stede i sistnevnte».

Tabell 1 Idealtipe-rammeverk for diskursiv avpolitisering, basert på Jacques Rancière (1995, 1999, 2005)

Avpolitiseringsdiskurs/ idealtypiske represen- tasjoner	Arkepolitikk Aviser politisk uenighet, vil helbrede politikken.	Ultrapolitikk Radikalisert arkepolitikk. Prioriterer eksterne relasjoner over intern uenighet. Staten som det primære politiske subjektet.	Parapolitikk Approprierer politikken kjennetegnet <i>uenighet</i> , etterligner politikk.	Metapolitikk All politikk er falsk, det ekte ligger over og bak politikken.	Ekte politikk
Kløfter	Kløfter er symptomer på falsk politikk. I sann politikk er samfunnet et hele.		Kløfter institusjonaliseres gjennom romliggjort politikk.	Kløfter vinner om det falske i og ved all politikk.	Kløfter signaliserer uretter som skal hevdes; kløfter er politikkenes scene.
Folket	Samfunnsmedlemmer hvis behov og roller er distribuert i et naturlig og funksjonelt hele.		Befolkningen; en samling individer eller grupper av individer som er parter i en konflikt som kan forlikes.	Radikal motsetning mellom den falske ideen om idealenes suverene folk og det virkelige, arbeidende-lidende folket.	Det politiske subjektet; likhet som kjennetegn; har logos; har indre kløft.
Loven	<i>Physis som nomos</i> : Loven som det perfekte uttrykk for samfunnets natur, dets harmoniske etos.		Splittet natur <i>som</i> lov. Uenighet som et praktisk løsbart problem for myndighetene.	'Form' står i motsetning til manglende innhold. Dikotomisering av ideelt/reelt, form/ innhold, overflate/ virkelighet.	Likhetens materielle innskripsjon.

Den teoretiske syntesen kan anses som gyldig fordi Rancièrere deler nøkkelantagelser med poststrukturalistisk diskursanalyse, særlig at den sosiale virkeligheten blir skapt i språket og derfor er betinget, og at makt naturaliserer det betingede ved status quo (Dunn & Neumann, 2016, s. 54, 2016; Rancièrere, 1999, s. 28–30). For Rancièrere (1999, s. 32) er en handling politisk kun i kraft av sin form, når politikken scene stilles opp med likhet som premiss. Med andre ord ligger politikken essens i å dekonstruere en diskurs som naturaliserer ulikhet og omformulerer situasjonen som en konflikt der likhet er forutsetningen. Rancièrere fremhever at enhver orden er betinget og derfor behøver at politiet vokter og legitimerer status quo, mens ekte politikk avdekker og forstyrrer den vilkårlige ordenen.

En sentral del av artikkelens argument er at Rancièreres forståelse av kløfter og avpolitiserende tolkninger av disse kan forklare hvordan uformelle praksiser fortrenger formelle demokratiske institusjoner i mange hybridregimer. Eksisterende litteratur vektlegger spenningen mellom det uformelle og formelle som et viktig autoritært element (f.eks. Levitsky & Way, 2010), men forståelsen av denne mekanismen er mangelfull. For Rancièrere består politikk i å bekrefte kløften mellom likheten innskrevet i lover og ulikheten i praksis (Rancièrere, 1999, s. 88). Slik søker politikk å maksimere egalitære teksters kraft – formens kraft – mens avpolitiserende diskurser undergraver egalitære lover og kløftene som eksponerer lovenes manglende etterlevelse. Arkepolitikk tolker enhver kløft som symptom på en falsk politikk, parapolitikk simulerer kløfter, mens metapolitikk ser kløfter som bevis på at all politikk er falsk (Rancièrere, 1999, s. 63, 75, 87). Slik frarøver avpolitiseringsdiskurser demokratiet et avgjørende instrument for politisk likhet, nemlig loven.

I utviklingen av rammeverket fungerte den empiriske analysen som et redskap for teoriutvikling, som en «plausibilitetsprobe» (Levy, 2008, s. 7). Fremfor å presentere eller teste en teori, inngår analysen i en teoretiseringsprosess, slik Swedberg (2012) foreskriver, og går frem og tilbake mellom empirisk observasjon og teoretiske begreper. Denne iterasjonen ble bygget inn i forskningsdesignet gjennom en åpen og kreativ forstudie (oppdagelseskontekst) i forkant av hovedstudien (begrunningskontekst) (Swedberg, 2012, s. 3–14). Det empiriske materialet bestod både av generelle tekster og nøkkeltekster i offisiell diskurs (Hansen, 2006, s. 60–84) i Russland 2015–2020. Videre er den fulle lesningen sporbar i NVivo av hensyn til transparens og etterprøvbarehet.

Diskursiv avpolitisering i Putins Russland

Min analyse av avpolitisering i russisk offisiell diskurs fra 2015 til 2020⁷ illustrerer hvordan tre simultane diskursive prosesser befester det autoritære Russland: arke-/ultrapolitikk i den sanne, moralsk-åndelige «festning Russland», etterligningen av demokratiet i parapolitikk og appelleringen til «det virkelige» i metapolitikk.

---

⁷ I det følgende viser (*den russiske*) *diskursen* til russisk offisiell diskurs fra 2015 til 2020 som representert i artikkelens empiriske materiale. Alle oversettelser fra russisk er mine egne.

Tekstutvalget inkluderer taler, intervjuer og styringsdokumenter fra både innenriks og internasjonal kontekst og følger Hansens (2006, s. 60–84) intertekstuelle tekstutvalgs modell for offisiell diskurs, der både generelt materiale og nøkkelttekster er tatt med. Tekstutvalget er gjengitt i artikkelens appendiks.

Arkepolitikk/ultrapolitikk

Arkepolitikk er den mest uttalte avpolitiseringsdiskursen i Russland, hvilket samsvarer med at faglitteraturen har observert en «verdivending» (Laruelle, 2016; Morozov, 2015; Sharafutdinova, 2014; Østbø, 2017). Det at diskursen konstruerer visse oppgaver og verdier som iboende i samfunnets natur er skoleeksempelet på arkepolitikk: Institusjoner eksisterer primært som uttrykk for ånd og etterlevs i den grad de samsvarer med folkets etos. Arkepolitikk er særlig dominerende innenfor saksfeltene demografi og utdanning og målet om «å bevare nasjonen», en målsetning hevet over valginstitusjonen:

Vi har en langtidsagenda som ikke bør avhenge av verken valgcykluser eller økonomiske konjunkturer. Og det er klart at dette er å bevare nasjonen, å oppdra barn og avdekke talentene deres – dette avgjør styrken og fremtiden til ethvert land, inkludert vårt eget. (Putin, 2015b)

I mange sammenhenger blir arkepolitikk radikaliseret og styrket gjennom ultrapolitikk, ved at samfunnets ånd til stadighet konstrueres som essensiell for dets overlevelse og fremgang, og ved at et harmonisk ordnet samfunn vektlegges som nødvendig i møte med press utenfra. Ett eksempel er den tette diskursive koblingen mellom russiske verdier og utdanningspolitikk. Utdanning er generelt sett viktig for arkepolitikk fordi utdanning søker å «utstyre hver person og hver klasse med dyder som er spesifikke for deres plass og funksjon» (Rancière, 2005, s. 64, min overs.). Gjentatte ganger konstruerer den russiske diskursen barns utdanning som sentralt i bestrebelsene for å styrke familieverdier. Ultrapolitikk styrker koblingen ytterligere ved å artikulere at kommende generasjoner vil «definere Russlands skjebne i det 21. århundre» (Putin, 2020).

Denne ultrapolitiske rettferdiggjøringen av å samle samfunnet om et arkepolitisk formulert verdsett er et konsistent funn i analysen. Diskursen konstruerer en årsakssammenheng mellom at Russland forenes rundt familieverdier og at Russland er trygt og fremgangsrikt internasjonalt. Følgende sitat er et prominent eksempel:

Det er svært viktig at barn og unge omfavner de autentiske verdiene knyttet til store familier, det at familie betyr kjærlighet, lykke, gleden ved å være mor og far, at familien er et sterkt bånd for flere generasjoner, hvor man alltid forenes av respekt for de eldre og omsorg for barn og får en følelse av trygghet, beskyttelse og pålitelighet. Hvis alt dette blir en naturlig moralsk norm for den oppvoksende generasjon, en integrert del og grunnpilar i voksenlivet deres, da kan vi virkelig løse en historisk oppgave – å garantere Russlands utvikling som et stort og fremgangsrikt land. (Putin, 2020)

Det er en generell tendens i diskursen at statens behov og subjektivitet fortrenger det samme hos folket. I et spenn fra infrastrukturprosjekter til utdanning rettferdiggjøres

innenrikspolitiske initiativer, inkludert de såkalte nasjonale prosjektene,⁸ med referanse til landets behov i møte med utfordrende globale omstendigheter (Putin, 2019, 2020).

Videre rettferdiggjør det ultrapolitiske målet om å takle utfordringer i en verden i endring en arkepolitisk distribusjon der enhver har sin riktige plass. Myndighetsdiskursen fremholder at «nasjonal utvikling avhenger av [folk] og resultatene av deres arbeid» og skjer når «streben etter å være behøvd og nyttig blir støttet, og man finner arbeid som svarer til kall og lyst» (Putin, 2019). På denne måten blir en arkepolitisk sammen-skrudd innside – samfunnet som funksjonelt hele med felles ånd – konstruert som nødvendig for at samfunnet skal overleve og lykkes overfor andre samfunn, og staten erstatter folket som det viktigste politiske subjektet gjennom ultrapolitikk.

I offisiell russisk diskurs på den internasjonale arena manifesterer ultrapolitikken seg i narrativet om det farlige Vesten. Generelt sett naturaliserer diskursen den ultrapolitiske antagelsen at det eneste vernet mot kaos er å beholde staten som privilegert politisk subjekt. Diskursen konstruerer et narrativ om en farlig situasjon utenfor (den russiske) staten – hvor et vaklende og intolerant Vesten forsøker å påtvinge sine modeller med alle mulige midler, inkludert militære, på politiske systemer som er annerledes – og botemiddelet, nemlig statlig suverenitets udiskutable forrang. Slik essensialiseres grensen for det politiske samfunnet og gjør staten til det eneste tenkelige politiske subjekt, altså ultrapolitikk per definisjon.

Aksentueringen av intern stabilitet som livsviktig for statlig selvstendighet i en ustabil verden er et fremstående tilfelle av denne ultrapolitiske diskursen. Bakgrunnsnarrativet befester forestillinger om at ustabilitet truer statens eksistensgrunnlag. Narrativet styrkes av tallrike representasjoner og fremholder at Vestens prosjekt, å påtvinge sine modeller uten respekt for andre staters suverenitet og rett til sikkerhet, direkte truer stabilitet og «stathet» (*statehood*, russisk *gosudarstvennost*). Logikken er ultrapolitisk fordi den dikterer at internt i staten må folket ære stathet og fremme stabilitet nesten for enhver pris – alternativet er kollaps.

Stabilitet er konstruert som konstant truet utenfra, samtidig som den kan forvitte innenfra. Denne logikken gjennomsyrr Putins svar på et spørsmål om Russlands posisjon i en verden preget av polarisering og misnøye med statsledere:

[Du spør] hvor lenge Russland vil føle seg som et stabilt land? Jo lenger, jo bedre. Grunnen er at så mye annet avhenger av stabilitet, innenrikspolitisk stabilitet, ens posisjonering i verden avhenger av det. Og til sist, og kanskje viktigst, avhenger folks velferd av det. Og naturligvis var en av årsakene til Sovjetunionens kollaps at det var vanskelig å leve, folks reelle inntekter var svært lave, og butikkhyllene tomme, så folks immunsystem for å bevare statheten (*gosudarstvennost*) opphørte. (Putin & Barber, 2019)

Analysen understøtter at ultrapolitikk og arkepolitikk er gjensidig forsterkende. Kort tid etter Russlands intervensjon i Syria roste og forklarte Putin den folkelige støtten for militæroperasjonen. Trusselen ble fremmet ultrapolitisk som «total», og det støttende folket var arkepolitisk representert, som besjelet med ett og samme sinn, forståelse og etos:

⁸ Også kjent som maidekretene (*maiskie ukazy*), innenrikspolitiske planer gitt ved presidentdekret.

I kampen mot terrorisme har Russland utvist ekstremt ansvar og lederskap. Disse resolute handlingene støttes av det russiske samfunnet. Og det i denne absolutt bestemte posisjonen hos våre borgere ligger en dyp forståelse for terrorismens totale trussel, en fremvisning av genuine (*istinmie*) patriotiske følelser og høye moralske kvaliteter, overbevisningen om at nasjonale interesser, historien, tradisjonene og verdiene våre må beskyttes. (Putin, 2015b)

I dette eksempelet er arkepolitiske og ultrapolitiske elementer tett sammenvevde og understøtter hverandre. Samfunnet har en arkepolitisk «dyp forståelse» av den ultrapolitiske trusselen, som igjen er rettet mot den sterkt arkepolitiske ånden til samfunnet; dets historie, tradisjoner og verdier, men også de statssentrerte (ultrapolitiske) «nasjonale interesser». De «genuine, patriotiske følelsene» understreker at etoset i det arkepolitiske samfunnet er rettet mot staten selv. Slik frarøves folket politisk agens ettersom den arkepolitiske representasjonen visker ut all uenighet – her finnes kun støtte – og den ultrapolitiske innrammingen av trusselen som «total» delegerer all agens til den essensialiserte statlige aktøren. Resultatet av slike diskursive prosesser – også indikert i passivsetningen «beslutningen om en militæroperasjon *ble tatt*» (Putin, 2015b, min kursiv) – er et avpolitisert rom innad i Russland.

Også internasjonalt gjennomsyrrer arkepolitikk kjernenarrativet i den russiske diskursen, nemlig at Vesten skaper kaos og ustabilitet fordi det ikke forstår, eller nekter å forstå, at ikke alle land er like. I stedet har alle stater sine særpreg, og hvert lands institusjoner bør uttrykke særpreget heller enn Vestens påtvungne og misforståtte universelle standarder. En arkepolitisk antagelse ligger til grunn: Institusjoner er kun et uttrykk for samfunnets natur. Russland promoterer respekt for mellomstatlig mangfold, men statene i denne visjonen er altså utpreget arkepolitiske. Som Putin sier (Putin & Barber, 2019):

Hva gjelder partiet og partistaten i Kina, er dette noe det kinesiske folket bør bestemme selv, vi blander oss ikke inn i det. Dagens Russland har ett sett med normer og prinsipper for livet, i Kina, med 1,35 milliarder mennesker, er det andre regler. Prøv dere å styre et land med befolkning på 1,35 milliarder! Det er da ikke snakk om Luxemburg, med all respekt for det utmerkede landet.

Utover den arkepolitiske visjonen for de enkelte stater, er også det internasjonale samfunnet som helhet innrammet arkepolitisk. Det fastlås at internasjonalt samarbeid bør baseres på verdenssamfunnets *verdier*, og at disse er rotfestet i de mono-teistiske religionene (Ministerstvo inostrannykh del Rossiiskoi Federatsii, 2016; Putin & Barber, 2019). For eksempel konstrueres «nødvendigheten for å forme et verdigrunnlag for felles handling basert på det felles åndelig-moralske potensialet i verdensreligionene, og på slike prinsipper og ideer som streben mot fred og rettferdighet, verdighet, frihet, ansvar, ærlighet, barmhjertighet og flittighet» (Ministerstvo inostrannykh del Rossiiskoi Federatsii, 2016).

Det springende punkt er at en slik harmonisk og verdibasert internasjonal orden er hierarkisk, ettersom visse stater er gitt særskilte roller. Russland representeres som et land som spiller en nøkkelrolle i å bringe harmoni og balanse internasjonalt, både fordi Russland er flerreligiøs og grunnet landets «unike rolle, utviklet gjennom

århundrer, som en faktor for balanse i internasjonale spørsmål» (Ministerstvo inostrannykh del Rossiiskoi Federatsii, 2016). Russlands privilegerte posisjon i dette arkepolitiske bildet stammer også fra dets status som vetomakt i FNs sikkerhetsråd. Uenighetene som preger FN, inkludert vetopraksisen, er «fullstendig naturlige» fordi de ulike meningene som uttrykkes og de kompromissene som nås utgjør FNs «kjerne» (Ministerstvo inostrannykh del Rossiiskoi Federatsii, 2016). Slik rammer diskursen inn FN og det internasjonale samfunnet arkepolitisk, med Russland i en særstilling.

Parapolitikk

Hva gjelder parapolitikk, romliggjør diskursen institusjoner ved å kløyve de viktigste stats- og samfunnsinstitusjonene i motstående deler – president–regjering, føderalt–regionalt, utøvende makt–byråkrati, byråkrati–sivilsamfunn – som tilsynelatende preges av gjensidig uenighet eller misnøye. For eksempel konstruerer én tekst (Putin, 2020) uenighet om matprogram for skolebarn («Jeg skal ikke skjule at vi har hatt store diskusjoner om denne saken») og ansvaret for Russlands lærere hos det regionale versus det føderale nivået («Her er det også mange konflikter»). Gjentakende parapolitiske troper inkluderer forslag, instruksjoner og reprimander fra presidenten til andre deler av myndighetsapparatet, henvisninger til debatt eller betenkning før avgjørelser, og å kontrastere lokalt eller føderalt byråkrati med årvåkne og/eller autentiske sivilsamfunnsorganisasjoner. Dette illustrerer hvordan parapolitikk avpolitiserer gjennom å føre behovet for endring og omrokeringer uten virkelig uenighet (Rancièrè, 2005, s. 74–75).

Dessuten er sivilsamfunnet i seg selv romliggjort i konstruerte inndelinger: På den ene siden står «millioner på millioner» av frivillige innen helse, utdanning og miljøvern som «helt enkelt hjelper folk», hvilket er «flott» (Putin & Vadenko, 2020a). På den andre står den delen av samfunnet som «ikke er enige» med myndighetene, hvilket også er «flott» (Putin & Vadenko, 2020a). På denne måten skaper parapolitikk kløfter som er avpolitiserende: Selv om Russlands institusjoner og samfunn er konstruert som ulike grupper med ulike syn er ikke uenighetene *politiske* etter Rancièrès teori, for i disse finner vi «disputt over emnet for disputten, disputt over disputtens eksistensen og partene som konfronterer hverandre» (Rancièrè, 1999, s. 55, min overs.). I den russiske parapolitiske diskursen er det motsatte tilfellet, fordi denne etterligningen av uenighet naturaliserer konsensus og status quo.

Analysen viser at parapolitiske uenigheter kan forløses i konsensus gjennom arkepolitikk, hvilket også indikerer en betydelig fleksibilitet i avpolitiseringsdiskurser og hvordan de kan virke i kombinasjon. Et eksempel er den nevnte uenigheten om matprogram i skolen. Selv om diskurser konstruerer begge sidene i uenigheten som «logisk», er det kun én av løsningene som samsvarer med «logikken som *kjenne-tegner vårt samfunn*: alle bør føle at de står på like fot» (Putin, 2020, min kursiv). Tilsvarende fleksibilitet finnes det flere eksempler på. Tidligere lesninger av Rancièrè har ikke diskutert at ulike avpolitiseringsdiskurser integreres på denne måten.

Videre konstruerer parapolitikk det russiske folk som (kun) en samling individer. Diskursen konstruerer et overordnet forhold mellom en aktiv og omsorgsfull stat og

individer som mottar støtte, skreddersydd til hvert individ av staten. Videre plasseres den presidenten i en autoritetsposisjon over sine undersåtter, og derfra vurderer han hvilke saker som løftes opp. Et eksempel finner vi i en tekst (Putin, 2015b) hvor presidenten ber Duma-representantene om å prioritere korrupsjonsbekjempelse fordi dette «bekymrer samfunnet». Slik gjennomsyrer en hobbesiansk parapolitikk hvor «kun individer og statens makt eksisterer» (Rancièrè, 1999, s. 77, min overs.) den russiske diskursen.

Metapolitikk

Metapolitikk kommer til uttrykk i den russiske offisielle diskursen som en serie dikotomier mellom form og innhold, realiteter og idealer, det konkrete og det abstrakte. Disse metapolitiske dikotomiene representerer politikk som en sfære avskåret fra folks virkelighet, som det motsatte av et sted hvor *ekte* løsninger finnes. Opposisjonen styrkes ytterligere ved at diskursen konsekvent konstruerer formaliteter som irrelevant for å løse ekte problemer. Tall, statistikk og byråkratiske dokumenter innrammes ofte som adskilt fra, eller til og med som en trussel mot, den virkelige hjelpen som virkelige mennesker trenger (Putin, 2020).

Beslektet med dette er mangfoldet av metapolitiske representasjoner av det russiske folk – det er konstruert som ekte, arbeidende og lidende, sykt, trengende, bekymret og ærlig. For eksempel er russere «oppriktige, vettige og rett fram», «vanlige folk [som] snakker fra sjelen», (Putin & Vadenko, 2020b), og «konkrete mennesker» er de som vil lide hvis uro bryter ut (Putin & Vadenko, 2020a). Folk «er bekymret for hva staten vil gjøre etter det» at programmet for kontantytelser slutter. Folk «lar seg ikke lure. De føler hykleri sterkt [...] og det viktige for dem er hva som virkelig blir gjort for deres liv og familiens liv. Og ikke en eller annen gang, men nå» (Putin, 2019). Den diskursive konstruksjonen av det metapolitisk *virkelige under* politikken gjør det også mulig å knytte grupper og institusjoner til en av to sfærer, den virkelige eller den ideelle/formelle. For eksempler blir journalister plassert «på grusom avstand» fra folket innenfor denne diskursen (Putin & Vadenko, 2020b).

Nok en gang er ulike avpolitiseringsdiskurser kombinert på en sømløs måte. Metapolitikk og parapolitikk opererer for eksempel i tandem når presidenten inntrengende ber den Allrussiske Folkefronten (Obsjtsjerossijskij Narodnyj Front, heretter ONF) (Putin, 2020) om å få sviktende helsesentre «under kontroll». Helsesentrene har et metapolitisk problem: Selv om helsestatistikkens i gjennomsnitt bedres, mangler folk fremdeles reell helsehjelp i distriktene fordi lokale byråkrater kun bryr seg om statistikk. Ved å appellere til ONF blir parapolitikk verktøyet som reparerer den metapolitiske kløften. ONF er en patriotisk bevegelse som president Putin stiftet i 2011, og ledes offisielt av ham (Malle, 2016). Kontrasten som oppstilles mellom ONF og lokale myndigheter illustrerer hvordan parapolitikk romliggjør politikk og imiterer kløften i folket (Rancièrè, 1999, s. 75). Diskursen konstruerer sivilsamfunnet generelt på denne avpolitiserende måten, ved at det gode, autentiske sivilsamfunnet skilles fra det dårlige, overbyråkratiske systemet. I en kommentar om NGO-er sier presidenten: «De arbeider ofte mer effektivt, med bedre kvalitet, med en autentisk omtanke for folk, det er mindre byråkratiske i arbeidet deres» (Putin, 2015b).

Hva gjelder det internasjonale, strukturerer metapolitiske representasjoner av kløfter Russlands narrativ om Vestens oppreden globalt. Vesten avsløres i å ha en *ekte* agenda bak sine *formelle* regler eller ideologi. En rekke tegn i diskursen uttrykker at det formelle dekker for det reelle, inkludert «reglene», «den regelbaserte orden» (Lavrov, 2019, hermetegn i original), «demokratisk» (Putin, 2015a, hermetegn i original), påskudd, ideologi, politisering, doble standarder, instrument og kunstig (Lavrov, 2019; Ministerstvo inostrannykh del Rossiiskoi Federatsii, 2016; Putin, 2015a). Disse metapolitiske tropene konstruerer et Vesten som promoterer et sett med «regler» (i hermetegn) som tjener som et rent påskudd for deres virkelige interesser, og er ofte koblet til et overordnet narrativ om hvordan Vesten har drevet frem krig og kaos i spesielt Midtøsten.

Her indikerer imidlertid min analyse en spenning, som Rancières teori ikke rommer, mellom politikk og metapolitikk. Overfloden av metapolitiske representasjoner av kløfter finnes side om side med ekte *politiske* representasjoner av kløfter: Den politiske kløften mellom den egalitære folkeretten og Vestens manglende overholdelse av denne er scenen for et argument om likhet. I den russiske diskursen indikerer kløften mellom Vestens ideologi og de reelle interessene bak falsk politikk. Samtidig er kuren for falsk politikk de egalitære tekstene som russisk diskurs setter høyt, nemlig folkeretten og i særdeleshet FN-charteret. I stedet for en metapolitisk avvisning av politikk som falsk og kun falsk, produserer diskursen en kløft mellom ekte folkerett og likheten nedskrevet der og Vestens falske tolkninger av folkeretten.

Altså tolkes deler av folkeretten, herunder FN-charteret, på en politisk måte, mens metapolitikk avviser det den representerer som Vestens «regler» som noe falsket. Slik eliminerer metapolitikk det politiske potensialet i Vestens tolkninger av folkeretten, særlig prinsippet om *ansvar for å beskytte* (R2P), menneskerettigheter og demokrati. Eksempelvis konstruerer russisk diskurs R2P som en trussel mot en regelstyrt internasjonal orden fordi dette «konseptet» brukes som «påskudd» for militær intervensjon og andre former for innblanding utenfra, og dermed brudd på folkeretten, særlig prinsippet om staters suverene likhet (Ministerstvo inostrannykh del Rossiiskoi Federatsii, 2016).

Demokrati og menneskerettigheter splittes i falske (vestlige) og ekte varianter. Diskursen beskriver «hva som virkelig hendte» under «eksporten av de nå såkalt 'demokratiske' revolusjonene» i Midtøsten:

Aggressiv innblanding utenfra førte til at i stedet for reformerte statlige institusjoner, ble livsmåten i seg selv tilintetgjort uten omsvøp. I stedet for å skape demokrati og framskritt fikk man vold, fattigdom og sosial katastrofe. Og menneskerettighetene, inkludert retten til liv, ble ikke respektert. (Putin, 2015a)

Med andre ord: Det eneste ekte i offisiell russisk diskurs er statlig suverenitet. Slik blir metapolitikk del av ultrapolitikken privilegering av staten som subjekt, fordi likheten mellom mennesker kun er ekte hvis statlig suverenitet respekteres først. Den metapolitiske fornektelser av Vestens tolkninger av demokrati, menneskerettigheter og ansvar for å beskytte støtter dermed den ultrapolitiske prioriteringen av stater før mennesker.

Tabell 2 Diskursiv avpolitisering i Russland 2015–2020

Arkepolitikk	Ultrapolitikk	Parapolitikk	Metapolitikk
<p>Holistisk visjon av et Russland forent av verdier og historie, sentrert rundt patriotisme og familieverdier. Dette etoset bestemmer Russlands «skjebne».</p> <p><i>Nøytraliserer kløfter ved avvisning:</i> Russlands enhet gjør det unikt i sin autensitet og definerer politikken misjon. Indre kløfter er fraværende.</p> <p><i>Holistisk folk:</i> Folk er viktige som del av et hele – de har en forutbestemt plass (yrke mv.) som bidrar til å sikre Russlands skjebne. Internasjonalt fremelskes harmonisk og verdibasert samhandling.</p> <p><i>Institusjoner og løver</i> henter sin legitimitet fra ånden og verdiene de uttrykker heller enn at de er iboende verdifulle. Internasjonalt en visjon om respekt for forskjeller mellom stater.</p>	<p>Befester den arkepolitiske diskursen – verdier som eneste bolverk mot ytre trusler og utfordringer. Fetsjering av Russlands suverene grenser og de eksterne truslene mot den russiske staten tydeliggjør nødvendigheten av felles verdier og indre stabilitet. Det at ytre trusler gis forrang naturaliserer den russiske staten som det primære politiske subjekt, og enhver indre kløft sikkerhetiseres. Hovedtrusselen er det suverenitetsbrytende, kaosskapende, farlige Vesten, men også den «totale» trusselen fra terrorisme, samt globalisering og polarisering.</p>	<p>Dynamisk oppdeling og kommunikasjon om myndighetsutøvelse. Samfunnsproblemer er nøtter eller koordineringsspørsmål – kan alltid løses.</p> <p><i>Nøytraliserer kløfter ved institusjonalisering og imitasjon:</i> Konstruerte kløfter truer aldri dypere konsensus.</p> <p><i>Individualisert folk:</i> Hobbesiansk parapolitikk gjennomsyrrer den offisielle diskursen, som vektlegger båndet mellom staten og individene slik at demos oppløses.</p>	<p>Bildet av det virkelige Russland som ikke kan gripes gjennom statistikk og ikke styres med universelle lover.</p> <p><i>Nøytraliserer kløfter gjennom dikotomisering reell-ideell:</i> Formelle løver og rettigheter i den ideelle sfæren kontrasteres med en privilegert «reell» sfære, hvilket gjør overholdelse av det formelle og ideelle irrelevant.</p> <p><i>Ekte, empirisk folk:</i> Staten bør bry seg om «konkrete» mennesker. Mange referanser til det ekte, arbeidende, lidende, syke, trengende og ærlige russiske folk. Det suverene «folket» i politiske idealer forstyrrer ikke hverdagspolitikken.</p>
		<p><i>Institusjoner og løver:</i> Diskursen konstruerer kløfter bade innad i myndighetsapparatet og mellom myndigheter og sivilsamfunn i en imitasjon av demokratisk uenighet og endring.</p>	<p><i>Institusjoner og løver</i> delegeres til sfæren for det formelle, bestående av statistikk, formaliteter og byråkrati, mens det ekte er det umiddelbare og intuitive. Internasjonalt næres en dikotomi mellom Vestens «dobbelstandarder» og ekte folkerett: Vestens snakk om menneskerettigheter og demokrati er kun påskudd som tjener deres ekte, skjulte interesser, og Vesten kritikk er derfor illegitim.</p>

Konklusjon

Det russiske tilfellet illustrerer at diskursiv avpolitisering er et produktivt rammeverk som binder sammen og teoretiserer verdibasert statsentrisme (arke-/ultrapolitikk), en paradoksal konsensusdrivende uenighet (parapolitikk), og privilegeringen av det ekte over det formelle (metapolitikk) som tre diskursive sider av samme fenomen, avpolitisering, og som alle bidrar til konsolidering av autoritært styre. Basert på Rancière har jeg argumentert for at kjernemekanismen i avpolitisering er å nøytralisere kløften som utgjør scenen for ekte politikk. Særlig når det gjelder arke-/ultrapolitikk trer det fulle bildet bare frem når den innenrikspolitiske og utenrikspolitiske sfæren analyseres under ett. *Sammen* konstruerer og sementerer den hjemlige og den internasjonale diskursen inside/outside-dikotomien som avpolitiserer innsiden ved å avvise enhver kløft og fremme aggressivitet utad. Av disse grunner er diskursiv avpolitisering et viktig tilskudd til IR-teori og demokratiseringsteori.

Diskursiv avpolitisering belyser fagdiskusjonen i IR om hvordan den liberale internasjonale ordenen konfronteres av Russland, som er del av en mangefasettert samling aktører forent i et felttog for «virkelig mangfold» og statlig suverenitet, og mot en viss form for liberalisme (cf. Holm & Tjalve, 2018). I Russland skjer dette i form av den tradisjonalistiske verddivendingen som ble befestet internt rundt 2012 og understøttet eksternt av militæroperasjoner i Ukraina fra 2014 og Syria fra 2015 (Laruelle, 2016; Morozov, 2015; Sharafutdinova, 2014; Østbø, 2017).

Debatten har imidlertid manglet en teoretisering av hvordan motstanden mot den liberale verdensordenen bygges internt i stater, noe diskursiv avpolitisering bidrar med: Arkepolitikkenes betoning av ethverts lands unike etos er både begrunnelse for og produkt av dette anti-liberale opprøret. Arkepolitiske representasjoner av det forente fellesskapets etos bygger opp under fetisjeringen av statlige grenser. Samtidig er arkepolitikk biprodukt av den ultrapolitiske trusselkonstruksjonen av «globalisme» eller intervensjonisme. Det ultrapolitiske svaret, å samles under fanen udelte statlig suverenitet, fordypet igjen avpolitiseringen innad i stater, siden respekten for mangfold som disse aktørene krever, kun gjelder mellom, og ikke innad i stater. Som Holm og Sending (2018, s. 842) har vist, fremmer Russland og Kina suverenitet som en mot-norm mot fokuset på liberalisme og menneskerettigheter som prinsipp for innenriks styring.

Dette innebærer *ikke* at Russlands posisjon flytter demokratisk styresett fra det nasjonale til det internasjonale nivået. På dette punktet konkluderer jeg som Morozov (2013a, s. 195), som avviser at Russlands krav om likhet rommer et potensiale for internasjonalt demokrati. Russlands argument svarer snarere til «universalisering av partikularisme [...] Det er ingen grunn til å knytte likhet mellom suverener til 'demokrati', som tross alt handler om selvstyre for et autonomt *folk*», skriver Morozov (2013a, s. 197, min overs.). Morozov advarer også om at opphøyelsen av prinsippet om ikke-intervensjon i folkeretten som de samme statene kjemper for kan slå ned demokrati på nasjonalt nivå.

Analysen av Russland presentert her sammenfaller med Morozovs (2013a) på to punkter. For det første understreker artikkelen at fornektelsen av intern politikk er iboende knyttet til Russlands krav internasjonalt om likhet mellom stater. For det andre konkluderer min analyse, som Morozovs, med at visjonen som artikuleres ikke er en egalitær orden, snarere et internasjonalt oligarki. Funnet om at Russland blander politisk og avpolitiserende diskurs, inkludert et arkepolitisk drømmebilde der visse stater har en særegen plass, er helt i tråd med denne konklusjonen. Derfor er Russlands bestrebelser rettet mot å omorganisere snarere enn å eliminere internasjonalt hierarki.

Videre illustrerer det foreliggende rammeverket hvorfor arkepolitikk ikke handler om illiberalisme eller noen annen isme i seg selv. Å påstå at illiberalisme er *den* ideologien som truer demokratiet, er å begynne i feil ende. I stedet er arkepolitikk – en avpolitiserende diskurs som hevder at samfunnet er forent i en felles ånd, og som slik visker ut kløfter og politikk – en grunndiskurs som ulike ismer og verdisett føyes til.⁹ Imidlertid må arkepolitikk trolig være forankret i eksisterende identitetsdiskurser for å være vellykket. Laruelle (2020, s. 116, min overs.) understreker at den dype resonansen som det illiberale credo har funnet i Russland, hvor illiberalisme er «en genuin tilvirker av sunn fornuft». Med andre ord gir illiberale ideer gjenklang i Russland fordi den nasjonale diskursen huser liknende ideer fra før av. Derfor bør de som studerer diskursiv avpolitisering kjenne til eksisterende ideologiske trender i en gitt nasjonal diskurs før de analyserer varianter av avpolitiseringsdiskurser.

Hva gjelder debatten om hybride og autoritære regimer, fremstår diskursiv avpolitisering som et potent analytisk alternativ. Det forener flere aspekter som tidligere har blitt diskutert som separate fenomener. For det første fremmer artikkelen parapolitikk som en analysekategori som kan brukes på mange fremstillinger av det man kan kalle styrt (*managed*) uenighet. Det er rikelig med belegg for at uenighet styres og etterliknes i Russland og liknende politiske systemer. En rekke artikler peker på «styrt opposisjon» (f.eks. March, 2009), «styrt konkurranse» (Sakwa, 2015), «styrt» sivilsamfunn (Cheskin & March, 2015), «styrt pluralisme» ideologisk (Bacon, 2018) og «styrt demokrati» i en bredere forstand (cf. Krastev, 2006). Begrepet parapolitikk | forklarer hvorfor denne «styringen» er avpolitiserende i sin natur: Den visker ut ekte politikk ved å appropriere dens konstitutive logikk og uenighet, og nøytraliserer kløfter ved å etterlikne dem. Som den russiske diskursen illustrerer, kan parapolitikk avpolitiserer diskursen om det sosiopolitiske systemet som sådan ved å splitte styringssystemet i stadig nye deler – deler som foreslår, deler som får nye ansvar, deler som gir og deler som mottar reprimander. Denne parapolitiske runddans demper «den demokratiske smaken på endring» (Rancière, 2005, s. 75, min overs.).

For det andre belyser diskursiv avpolitisering *hvordan* uformelle praksiser fortrenger formelle strukturer i hybridregimer, mens den gjeldende kanon kun fastslår *at* dette skjer (cf. Levitsky & Way, 2010). Metapolitikk og arkepolitikk frarøver

---

⁹ Denne forståelsen kan sammenliknes med å konseptualisere populisme som en tynn ideologi (f.eks. Mudde & Kaltwasser, 2017).

formelle institusjoner deres normative slagkraft ved å konstruere dem som falske eller irrelevante. Den empiriske analysen viste at russisk offisiell diskurs konstruerer metapolitiske dikotomier – mellom form og innhold, det ideelle og det reelle – og privilegerer det reelle. Metapolitiske representasjoner av kløfter kan derfor avvæpne loven som et verktøy for demokrati fordi kløfter mellom det formelle og det reelle tolkes som symptomer på det falske ved institusjoner som sådan. Hvis politiske makt-havere klarer å knytte seg til det underliggende reelle, for eksempel gjennom angivelig kjennskap til det ekte, lidende folkets *virkelige* behov, kan de omgå formaliteter uten tap av legitimitet. Den arkepolitiske strategien er å fornekte kløfter fullstendig og konstruere det politiske fellesskapet som sant og helt. Når formelle institusjoner blir et overflatefenomen som kun uttrykker det grunnleggende, nemlig samfunnsånden, mister loven sin selvstendige normative kraft. Slik blir formelle institusjoner mindre relevant for et regimes legitimitet gjennom sementering av metapolitisk og arkepolitisk diskurs.

Samtidig teoretiserer diskursiv avpolitisering hvorfor institusjonelle former har et iboende potensial for demokratisk handling. Selv om min analyse tyder på at kløfter mellom loven og realitet kan avvæpnes og avpolitiseres gjennom diskurs, forblir de en latent plattform for ekte politikk. Derfor er resultatet av den metapolitiske forvrengingen av kløften reell/ideell og den arkepolitiske fornektelsen av kløfter en ustabil posisjon. Dette gjelder også i Russland. Som Sakwa (2010) argumenterer for har Russland en dobbel stat: En uformell parakonstitusjonell orden, der lederskapet styrer uten å stå til ansvar, sameksisterer med en konstitusjonell orden hvor ledere står ansvarlige for at skrevne lover overholdes.

Til slutt: Rammeverket bør også anvendes for å analysere demokratiske utfordringer i etablerte vestlige demokratier, ettersom diskursiv avpolitisering er strukturelt lik på tvers av regimetyper. For eksempel kan det belyse den pågående demokratiske krisen i USA. Fremtidige studier bør videreutvikle rammeverket ved å se på andre kontekster, både demokratiske, hybride og autoritære. Et sentralt spørsmål som gjenstår å besvare, er hva det er som skiller avpolitisering i Russland fra avpolitisering i mer demokratiske stater. Er for eksempel det springende punkt hvor hegemoniske avpolitiseringsdiskursene er?

Diskursiv avpolitisering er lovende fordi det kan tilby et enhetlig teoretisk rammeverk for analyse av dagens trusler mot demokratiet. Felles for arkepolitikken i nasjonalisme, fremmedfrykt og motstand mot overnasjonale strukturer, parapolitikken i valgautokratier, og populismens metapolitiske fetisjering av «det virkelige», er deres avpolitiserende natur og nøytraliseringen av politikken konstituerende kløfter.

Artikkelen er skrevet med finansiering fra Norsk Forskningsråd, prosjektnummer 300923 ('When every act is war').

Om forfatteren

Anni Roth Hjermmann er PhD-stipendiat i politikk og internasjonale studier ved Universitetet i Cambridge og tidligere rådgiver ved NUPI. Hjermmann arbeider særlig med russisk politikk. Hennes doktorgradsprosjekt teoretiserer hvordan Russlands behandling av interne andre kan fungere som suverenitets- og selvhevdelse innenfor internasjonale hierarkier.

Referanser

- Abrahamsen, R. (2000). *Disciplining democracy: Development discourse and good governance in Africa*. Zed Books.
- Adler-Nissen, R. & Zarakol, A. (2021). Struggles for recognition: The liberal international order and the merger of its discontents. *International Organization*, 75(2), 611–634. <https://doi.org/10.1017/S0020818320000454>
- Ambrosio, T. (2014). Beyond the transition paradigm: A research agenda for authoritarian consolidation. *Demokratizatsiya*, 22(2), 471–494.
- Bacon, E. (2018). Policy change and the narratives of Russia's think tanks. *Palgrave Communications*, 4(1), 1–12. <https://doi.org/10.1057/s41599-018-0148-y>
- Bowman, P. (2008). Politics on the edges of liberalism: Difference, populism, revolution, agitation. *Contemporary Political Theory*, 7(3), 343–349. <https://doi.org/10.1057/cpt.2008.4>
- Carothers, T. (2002). The end of the transition paradigm. *Journal of Democracy*, 13(1), 5–21.
- Casula, P. (2013). Sovereign democracy, populism, and depoliticization in Russia: Power and discourse during Putin's first presidency. *Problems of Post-Communism*, 60(3), 3–15. <https://doi.org/10.2753/PPC1075-8216600301>
- Cheskin, A. & March, L. (2015). State–society relations in contemporary Russia: New forms of political and social contention. *East European Politics*, 31(3), 261–273. <https://doi.org/10.1080/21599165.2015.1063487>
- Dunn, K. C. & Neumann, I. B. (2016). *Undertaking discourse analysis for social research*. University of Michigan Press.
- Feldman, Y. (2019, 12. juni). Photos: Police forcibly disperse peaceful march for civil liberties in central Moscow, arresting hundreds. *Meduza*. <https://meduza.io/en/feature/2019/06/12/photos>
- Flinders, M. & Wood, M. (2018). Discursive depoliticisation and political disengagement. I R. Wodak & B. Forchtner (Red.), *The Routledge handbook of language and politics* (s. 603–617). Routledge.
- Fukuyama, F. (1992). *The end of history and the last man*. Free Press.
- Hale, H. E. (2015). *Patronal politics: Eurasian regime dynamics in comparative perspective*. Cambridge University Press.
- Hansen, L. (2006). *Security as practice: Discourse analysis and the Bosnian war*. Routledge.
- Hobson, C. (2008). Democracy as civilisation. *Global Society*, 22(1), 75–95. <https://doi.org/10.1080/13600820701740746>
- Holm, M. & Tjalve, V. (2018). *Visions of an illiberal world order? The national right in Europe, Russia and the US*. Norwegian Institute of International Affairs.
- Kinnvall, C. (2004). Globalization and religious nationalism: Self, identity, and the search for ontological security. *Political Psychology*, 25(5), 741–767. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2004.00396.x>
- Kinnvall, C. (2006). *Globalization and religious nationalism in India: The search for ontological security*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203966730>
- Krastev, I. (2006). Democracy's «doubles». *Journal of Democracy*, 17(2), 52–62. <https://doi.org/10.1353/jod.2006.0030>
- Laclau, E. & Mouffe, C. (2014). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*. Verso Books.

- Laruelle, M. (2016). Russia as an anti-liberal European civilisation. I P. Kolstø & H. Blakkisrud (Red.), *The new Russian nationalism: Imperialism, ethnicity and authoritarianism 2000–15*. Edinburgh University Press. <https://doi.org/10.3366/edinburgh/9781474410427.001.0001>
- Laruelle, M. (2020). Making sense of Russia's illiberalism. *Journal of Democracy*, 31(3), 115–129.
- Lavrov, S.V. (2019, 27. september). *Vystuplenie Ministra inostrannykh del Rossii S. V. Lavrova na obshchepoliticheskoj diskussii 74-i sessii General'noi Assamblei OON, N'iu-Iork, 27 sentiabria 2019 goda*. https://www.mid.ru/general_assembly/-/asset_publisher/lrzZMhfoyrUj/content/id/3822351?p_p_id=101_INSTANCE_lrzZMhfoyrUj&_101_INSTANCE_lrzZMhfoyrUj_languageId=ru_RU
- Lawson, G. (2008). A realistic utopia? Nancy Fraser, cosmopolitanism and the making of a just world order. *Political Studies*, 56(4), 881–906. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2008.00735.x>
- Levitsky, S. & Way, L. (2010). *Competitive authoritarianism: Hybrid regimes after the Cold War*. Cambridge University Press.
- Levitsky, S. & Ziblatt, D. (2019). *How democracies die*. Penguin Random House.
- Levy, J. S. (2008). Case studies: Types, designs, and logics of inference. *Conflict Management and Peace Science*, 25(1), 1–18. <https://doi.org/10.1080/07388940701860318>
- Lührmann, A., Maerz, S. F., Grahn, S., Alizada, N., Hellmeier, S., Hindle, G. & Lindberg, S. I. (2020). *Autocratization surges – resistance grows. Democracy report 2020*. Varieties of Democracy Institute (V-Dem).
- Makarychev, A. S. (2008). Politics, the state, and de-politicization: Putin's project reassessed. *Problems of Post-Communism*, 55(5), 62–71. <https://doi.org/10.2753/PPC1075-8216550506>
- Malle, S. (2016). The all-Russian national front – for Russia: A new actor in the political and economic landscape. *Post-Communist Economies*, 28(2), 199–219. <https://doi.org/10.1080/14631377.2016.1139303>
- March, L. (2009). Managing opposition in a hybrid regime: Just Russia and parastatal opposition. *Slavic Review*, 68(3), 504–527.
- McFaul, M. (2020). Putin, Putinism, and the domestic determinants of Russian foreign policy. *International Security*, 45(2), 95–139. https://doi.org/10.1162/isec_a_00390
- Milliken, J. (1999). The study of discourse in international relations: A critique of research and methods. *European Journal of International Relations*, 5(2), 225–254. <https://doi.org/10.1177/1354066199005002003>
- Ministerstvo inostrannykh del Rossiiskoi Federatsii. (2016, 1. desember). *Kontseptsiia vneshnei politiki Rossiiskoi Fedratsii (utverzhdena Prezidentom Rossiiskoi Federatsii V.V. Putinom 30 noiabria 2016 g.)*. https://www.mid.ru/ru/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptUCkB6BZ29/content/id/2542248
- Mitzen, J. (2006a). Ontological security in world politics: State identity and the security dilemma. *European Journal of International Relations*. <https://doi.org/10.1177/1354066106067346>
- Mitzen, J. (2006b). Anchoring Europe's civilizing identity: Habits, capabilities and ontological security. *Journal of European Public Policy*, 13(2), 270–285. <https://doi.org/10.1080/13501760500451709>
- Morozov, V. (2013a). Conclusion: The contingency of politics and the internationalization of democracy. I V. Morozov (Red.), *Decentring the West: The idea of democracy and the struggle for hegemony* (s. 191–200). Routledge.
- Morozov, V. (2013b). Introduction: Locating international democracy. I V. Morozov (Red.), *Decentring the West: The idea of democracy and the struggle for hegemony* (s. 1–22). Routledge.
- Morozov, V. (2015). *Russia's postcolonial identity: A subaltern empire in a Eurocentric world*. Palgrave Macmillan.
- Mouffe, C. (2005). *On the political*. Routledge.
- Mudde, C. & Kaltwasser, C. R. (2017). *Populism: A very short introduction*. Oxford University Press.
- Mälksoo, M. (2019). The normative threat of subtle subversion: The return of 'Eastern Europe' as an ontological insecurity trope. *Cambridge Review of International Affairs*, 32(3), 365–383. <https://doi.org/10.1080/09557571.2019.1590314>
- Neumann, I. B. (2016). Russia's Europe, 1991–2016: Inferiority to superiority. *International Affairs*, 92(6), 1381–1399. <https://doi.org/10.1111/1468-2346.12752>
- Putin, V.V. (2015a, 28. september). *70-ia sessiia General'noi Assamblei OON*. Prezident Rossii. <http://kremlin.ru/events/president/news/50385>
- Putin, V.V. (2015b, 3. desember). *Poslanie Prezidenta Federal'nomu Sobraniu*. Prezident Rossii. <http://kremlin.ru/events/president/news/50864>
- Putin, V.V. (2019, 20. februar). *Poslanie Prezidenta Federal'nomu Sobraniu*. Prezident Rossii. <http://kremlin.ru/events/president/news/59863>

- Putin, V. V. (2020, 15. januar). *Poslanie Prezidenta Federal'nomu Sobraniuu*. Prezident Rossii. <http://kremlin.ru/events/president/news/62582>
- Putin, V. V. & Barber, L. (2019, 27. juni). *Interv'iu gazete The Financial Times*. Prezident Rossii. <http://kremlin.ru/events/president/news/60836>
- Putin, V. V. & Vadenko, A. (2020a, 3. mars). *O grazhdanskom obshchestve i inogaentakh (interv'iu TASS)*. Prezident Rossii. <http://kremlin.ru/events/president/news/62924>
- Putin, V. V. & Vadenko, A. (2020b, 19. mars). *Ob obshchestvennykh nastoeniakh i planakh posle 2024 goda (interv'iu TASS)*. Prezident Rossii. <http://kremlin.ru/events/president/news/63034>
- Rancière, J. (1995). *On the shores of politics*. Verso.
- Rancière, J. (1999). *Disagreement: Politics and philosophy*. University of Minnesota Press.
- Rancière, J. (2005). *Hatred of democracy* (S. Corcoran, Overs.). Verso.
- Rancière, J. (2009). A few remarks on the method of Jacques Rancière. *Parallax*, 15(3), 114–123. <https://doi.org/10.1080/13534640902982983>
- Sakwa, R. (2010). The dual state in Russia. *Post-Soviet Affairs*, 26(3), 185–206. <https://doi.org/10.2747/1060-586X.26.3.185>
- Sakwa, R. (2015). Questioning control and contestation in late Putinite Russia. *Europe-Asia Studies*, 67(2), 192–208. <https://doi.org/10.1080/09668136.2014.1002680>
- Schaffer, F. C. (2000). *Democracy in translation: Understanding politics in an unfamiliar culture*. Cornell University Press.
- Schaffer, F. C. (2015). *Elucidating social science concepts*. Routledge.
- Sharafutdinova, G. (2014). The Pussy Riot affair and Putin's démarche from sovereign democracy to sovereign morality. *Nationalities Papers*, 42(4), 615–621. <https://doi.org/10.1080/00905992.2014.917075>
- Snetkov, A. (2012). When the internal and external collide: A social constructivist reading of Russia's security policy. *Europe-Asia Studies*, 64(3), 521–542. <https://doi.org/10.1080/09668136.2012.661935>
- Snetkov, A. (2014). *Russia's security policy under Putin: A critical perspective*. Routledge.
- Steele, B. J. (2008). *Ontological security in international relations: Self-identity and the IR state*. Routledge.
- Steele, B. J. (2019). Welcome home! Routines, ontological insecurity and the politics of US military reunion videos. *Cambridge Review of International Affairs*, 32(3), 322–343. <https://doi.org/10.1080/09557571.2018.1564899>
- Stivachtis, Y. A. (2015). Liberal democracy, market economy, and international conduct as standards of 'civilization' in contemporary international society: The case of Russia's entry into the 'community of civilized states'. *Journal of Eurasian Studies*, 6(2), 130–142. <https://doi.org/10.1016/j.euras.2015.04.001>
- Swedberg, R. (2012). Theorizing in sociology and social science: Turning to the context of discovery. *Theory and Society*, 41(1), 1–40.
- Thorup, M. (2013). Antipolitics as critique of liberal democracy. *Collegium: Studies across Disciplines in the Humanities and Social Sciences*, 14, 61–76.
- Tsygankov, A. P. (2020). The revisionist moment: Russia, Trump, and global transition. *Problems of Post-Communism*, 1–11. <https://doi.org/10.1080/10758216.2020.1788397>
- Weber, M. (1949). *The methodology of the social sciences*. Free Press.
- Wilhelmsen, J. (2016). Russisk politikk under Vladimir Putin. I R. Malnes (Red.), *Velkommen til statsvitenskap* (s. 396–413). Gyldendal Akademisk.
- Wilhelmsen, J. (2017). How does war become a legitimate undertaking? Re-engaging the post-structuralist foundation of securitization theory. *Cooperation and Conflict*, 52(2), 166–183. <https://doi.org/10.1177/0010836716648725>
- Wilhelmsen, J. (2019). Putin's power revisited: How identity positions and great power interaction condition strategic cooperation on Syria. *Europe-Asia Studies*, 71(7), 1091–1121. <https://doi.org/10.1080/09668136.2019.1602594>
- Zakaria, F. (1997). The rise of illiberal democracy. *Foreign Affairs*, 76(6), 22. <https://doi.org/10.2307/20048274>
- Zarakol, A. (2011). *After defeat: How the East learned to live with the West*. Cambridge University Press.
- Žižek, S. (2006). *The universal exception*. Continuum.
- Østbø, J. (2017). Securitizing “spiritual-moral values” in Russia. *Post-Soviet Affairs*, 33(3), 200–216. <https://doi.org/10.1080/1060586X.2016.1251023>

Abstract in English

Depoliticizing Democracy Through Discourse: Understanding Authoritarian Consolidation in Russia through Jacques Rancière's Political Theory

This article investigates the role of discourses in processes of authoritarian consolidation. By bringing Jacques Rancière's works on politics and depoliticization into dialogue with poststructuralist discourse analysis, the article argues that discursive depoliticization contributes towards authoritarian consolidation, and displays how authoritarianism deepens in a co-dependent nexus of domestic and international politics. Focusing in particular on Rancière's concept of *gaps* as the stage for politics, the article theorizes how gaps are neutralized in depoliticization. The article offers a method for unpacking discursive depoliticization empirically by conceptualizing Rancière's logics as ideal-typical depoliticizing discourses, and illustrates this analytical strategy through analysis of Russian official discourse in recent years (2015–2020). The article thereby explains how discursive constructions have strengthened Russian autocracy: Entrenched depoliticizing discourses, produced and reinforced in a co-constitutive internal/external sphere, makes possible authoritarian consolidation in Russia under Putin. The article puts forward the concept of discursive depoliticization as a novel perspective on challenges to the liberal international order, and on "hybrid" regimes.

Keywords: Rancière · Putin · depoliticization · illiberalism · poststructuralism

Appendiks: Empirisk materiale (tekstutvalg)

Financial Times-intervju med Putin 2019. 9650 ord.

Putin, V. V. & Barber, L. (2019, 27. juni). Interv'iu gazete The Financial Times. Prezident Rossii.
<http://kremlin.ru/events/president/news/60836>

Poslanie Prezidenta 2015. President Putins årlige tale til føderasjonsrådet. 6390 ord.

Putin, V. V. (2015b, 3. desember). Poslanie Prezidenta Federal'nomu Sobraniu. Prezident Rossii.
<http://kremlin.ru/events/president/news/50864>

Poslanie Prezidenta 2019. President Putins årlige tale til føderasjonsrådet 2019. 10139 ord.

Putin, V. V. (2019, 20. februar). Poslanie Prezidenta Federal'nomu Sobraniu. Prezident Rossii.
<http://kremlin.ru/events/president/news/59863>

Poslanie Prezidenta 2020. President Putins årlige tale til føderasjonsrådet, januar 2020. 7960 ord.

Putin, V. V. (2020, 15. januar). Poslanie Prezidenta Federal'nomu Sobraniuu. Prezident Rossii.
<http://kremlin.ru/events/president/news/62582>

Russlands tale til FNs årlige generalforsamling 2019, holdt av utenriksminister Sergei Lavrov. 2169 ord.

Lavrov, S. V. (2019, 27. september). Vystuplenie Ministra inostrannykh del Rossii S. V. Lavrova na obshchepoliticheskoi diskussii 74-i sessii General'noi Assamblei OON, N'iu-Iork, 27 sentiabria 2019 goda.
https://www.mid.ru/general_assembly/-/asset_publisher/lrzZMhfoyrUj/content/id/3822351?p_p_id=101_INSTANCE_lrzZMhfoyrUj&_101_INSTANCE_lrzZMhfoyrUj_languageId=ru_RU

Tale for FNs generalforsamling 2015, holdt av president Vladimir Putin. 2476 ord.

Putin, V. V. (2015a, 28. september). 70-ia sessiia General'noi Assamblei OON. Prezident Rossii.
<http://kremlin.ru/events/president/news/50385>

TASS-intervju 17 2020. Del 17 det russiske nyhetsbyrået TASS' «20 spørsmål med Vladimir Putin»: «Om den offentlige opinion og planene etter 2024». 19. mars 2020. 858 ord.

Putin, V. V., & Vadenko, A. (2020b, 19. mars). Ob obshchestvennykh nastroeniakh i planakh posle 2024 goda (interv'iu TASS). Prezident Rossii.
<http://kremlin.ru/events/president/news/63034>

TASS-intervju 7 2020. Del 7 av det russiske nyhetsbyrået TASS' «20 spørsmål med Vladimir Putin»: «Om sivilsamfunnet og utenlandske agenter». 3. mars 2020. 1001 ord. Putin, V. V. & Vadenko, A. (2020a, 3. mars). O grazhdanskom obshchestve i inogaentakh (interv'iu TASS). Prezident Rossii. <http://kremlin.ru/events/president/news/62924>

Utenrikspolitisk konsept 2016, publisert av Utenriksdepartementet og godkjent av presidenten i november 2016. 8562 ord.

Ministerstvo inostrannykh del Rossiiskoi Federatsii. (2016, 1. desember). Kontseptsiiia vneshnei politiki Rossiiskoi Fedratsii (utverzhdena Prezidentom Rossiiskoi Federatsii V. V. Putinom 30 noiabria 2016 g.).

https://www.mid.ru/ru/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6BZ29/content/id/2542248